

Efektívnosť využívania majetku miestnej samosprávy na podnikateľské účely

The Effective Use of Local Self-Government Property for Business Purposes

Ivan Takáč

Summary

The property ownership is the basis for economic autonomy of the municipality and its determine independence. The existence of property and producing own financial sources through property revenues could lead to decreasing the dependence of municipalities on public sources. One of possibilities is the effective use of property in order to have the maximum benefit from it in the form of economic, social and regional development. The fact is that an approach of municipalities to the property administration is not equally responsible. Municipalities should effectively manage their own properties not only for the purposes of getting financial resources for the development program of the municipality, but in the first place for performing self-governing function. The property of municipality is considered as one of the most important basic factors of economic development of the municipality. The process of its identification is long term and non finished. That's why the municipalities identify and use their property variously. It depends on the management of the municipality and on the necessary financial sources.

Key words:

self-government, municipality, municipal property, using of municipal property, property revenues, benchmarking.

Úvod

Územná samospráva je významnou súčasťou usporiadania spoločnosti. Na území Slovenskej republiky sa obnovil princíp samosprávneho riadenia na územnom základe v podobe obecného zriadenia podľa zákona SNR č. 369/1990 Z. z. o obecnom zriadení. Miestna samospráva funguje s politickou, právnou a hospodárskou autonómiou. V roku 2002 sa uskutočnili významné zmeny v rozsahu úloh zabezpečovaných miestnou samosprávou, ktoré podstatne zasiahli do ekonomického systému samosprávy miest. Presun kompetencií štátu a jeho orgánov na samosprávu bol v záujme zvyšovania kvality spoločenského rozvoja. A práve ekonomická samostatnosť a vlastníctvo majetku sú predurčujúcim signálom na vytváranie finančných zdrojov, ktoré by mali prispievať k plneniu nielen základných úloh samospráv, ale aj na ďalšie aktivity spojené s rozvojovou a investičnou činnosťou. Významným medzníkom v hospodárení a činnosti samospráv sa stal zákon č. 416/2004 o prechode niektorých pôsobností z orgánov štátnej správy na obce, a to na úseku pozemných komunikácií, vodného hospodárstva, sociálnej pomoci, ochrany prírody, školstva, telesnej kultúry, divadelnej činnosti, zdravotníctva, regionálneho rozvoja a cestovného ruchu.

Výsledkom fiškálnej decentralizácie, ktorá bola súčasťou Projektu decentralizácie verejnej správy 2003 - 2006, bol nový systém financovania samospráv s účinnosťou od 1.1.2005. Proces fiškálnej decentralizácie nadväzoval na komplexnú daňovú reformu uskutočnenú v roku 2004. Zavádza nové pravidlá financovania samospráv, výsledkom ktorých je na jednej strane zníženie objemu finančných prostriedkov zo štátneho rozpočtu a na druhej strane otvára priestor pre financovanie potrieb samospráv z vlastných zdrojov resp. zvyšuje tlak na efektívnejšie

využívanie vlastných príjmov. Jednou z možností zvyšovania vlastných príjmov je aj efektívne využívanie majetku samospráv.

Reforma verejnej správy zverila samosprávam veľký diel rozhodovania i zodpovednosti. Vytvorila príležitosť na to, aby riadenie verejných vecí bolo bližšie k občanovi a aby občan mal záujem sa na ňom podieľať. Len postupná aplikácia decentralizácie verejnej správy v praxi ukáže, či nové kompetencie a financovanie samospráv prinesie skutočne pre obce a mestá nové možnosti rozvoja a skvalitnenie života občanom.

Materiál a metódy

Cieľom príspevku je uskutočniť analýzu využívania majetku vybraného subjektu miestnej samosprávy a hodnotenie efektov využitia majetku. Príspevok sa zameriava na nehnuteľný majetok miestnej samosprávy, pričom v nadväznosti na hlavný cieľ si kladie objasniť tieto parciálne ciele:

- charakterizovať štruktúru majetku vybraného subjektu, so zameraním na nehnuteľný majetok,
- identifikovať formy a spôsoby využitia majetku,
- analyzovať využívanie majetku na podnikateľské účely,
- hodnotiť efekty z využitia majetku vybraného subjektu pomocou ukazovateľov benchmarkingu a komparovať s priemernými hodnotami za Slovensko,

Pre splnenie stanovených cieľov bol zvolený nasledovný metodický postup:

1. Výber subjektu práce: Subjektom výskumu bola miestna samospráva mesta Trebišov. Subjekt je okresným mestom s počtom obyvateľov 23 375 a bol vybraný z dôvodu, že má rôznorodý majetok využívaný aj na podnikateľské účely.
2. Objekt skúmania: nehnuteľný majetok Mesta Trebišov.
3. Zber údajov pre analýzu. Informačné zdroje pre analýzu tvorili interné dokumenty mesta Trebišov. Údaje boli čerpané z rozpočtov mesta, súvah, výkazov zisku a strát, analytická evidencia majetku a ďalšie interné dokumenty (zásady hospodárenia s majetkom mesta, inventarizácia majetku).
4. Rozbor súvah, rozpočtov, vecnej a hodnotovej štruktúry majetku mesta a inventarizačných súpisov majetku mesta.
5. Analýza spôsobov a foriem využitia majetku mesta.
6. Analýza príjmov z majetku využívanom na podnikateľské účely.
7. Hodnotenie stavu majetku Mesta podľa benchmarkingového súboru majetkových indikátorov na základe autoriek Belajovej-Papcunovej (2005) a komparácia s priemernými hodnotami v SR:

Hrubá majetková sila vyjadruje hodnotu majetku obce na obyvateľa z ktorej sa dá posúdiť rozvojový potenciál územnej samosprávy viazaný na obecný majetok. Vyjadri sa zo vzťahu:

$$\text{MSh} = \frac{\text{Celková hodnota majetku obce}}{\text{Počet obyvateľov obce}}$$

Čistá majetková sila vyjadruje hodnotu majetku obce na obyvateľa po odpočítaní záväzkov viažucich sa na jeho nadobudnutie. Vyjadri sa zo vzťahu:

$$MS\check{c} = \frac{\text{Celková hodnota majetku obce-závazky}}{\text{Počet obyvateľov obce}}$$

Čistý príjmový efekt majetku, vyjadruje tvorbu príjmov do obecného rozpočtu z trhového využitia majetku viazanú na 1000,-Sk hodnoty obecného majetku. Vyjadri sa zo vzťahu:

$$\check{C}PF = \frac{\text{celkové príjmy z majetku obce}}{\text{celková hodnota majetku obce}} \times 1000$$

Hrubý príjmový efekt majetku, vyjadruje tvorbu vlastných príjmov z celkového majetku obce. Vyjadri sa zo vzťahu:

$$HPE = \frac{\text{vlastné príjmy obce celkom}}{\text{celková hodnota majetku obce}} \times 1000$$

Reprodukčná schopnosť obce, vyjadruje schopnosť obce zabezpečiť si prostriedky na reprodukciu majetku t.j. z majetku slúžiaceho na trhové účely a zabezpečenie verejných služieb, ktoré sú z časti platené. Vyjadri sa zo vzťahu:

$$RSo = \frac{\text{kapitálové príjmy obce celkom}}{\text{celková hodnota majetku obce}} \times 1000$$

Reprodukčná sila obce, vyjadruje úroveň reprodukcie obecného majetku v určitom období. Vyjadri sa zo vzťahu:

$$RSi = \frac{\text{kapitálové výdavky obce celkom}}{\text{celková hodnota majetku obce}} \times 1000$$

Výsledky a diskusia

Majetok Mesta Trebišov

Majetok mesta účtovne eviduje a spravuje Mestský úrad v Trebišove podľa *zákona č.431/2002 Z.z. o účtovníctve* v platnom znení. Mesto Trebišov disponuje s majetkom, ktorý k 31.12.2005 predstavoval v zostatkovej hodnote 933.908 tisíc Sk. Majetok mesto odpisuje podľa *zákona č. 595/2003 Z.z. o daniach z príjmov* v platnom znení.

Pri skúmaní majetku v meste Trebišov sa príspevok zameriava v *tabuľke 11* na štruktúru majetku z hľadiska jeho charakteru, a to: dlhodobý majetok (hmotný, nehmotný, finančný) a krátkodobý majetok (zásoby, pohľadávky, finančný majetok).

Ukazovateľ	Vývoj majetku mesta Trebišov k 31.12 (v tis.Sk)				Zmena	Index	Podiel na majetku 2005
	2002	2003	2004	2005			
Dlhodobý majetok:	672914	680226	857597	866060	193146	1,2870	92,74%
→Hmotný	638289	645700	799929	813321	175032	1,2742	87,09%
→Nehmotný	342	243	107	107	-235	0,3129	0,01%
→Finančný	34283	34283	57561	52632	18349	1,5352	5,64%
Krátkodobý majetok:	92250	87097	75052	67848	-24402	0,7355	7,26%
→Zásoby	817	599	1084	852	35	1,0428	0,09%
→Pohľadávky	75406	74963	58896	43450	-31956	0,5762	4,65%
→Finančný majetok	11357	9375	12064	21701	10344	1,9108	2,32%
Poskytnuté návratné	3368	528	1514	1191	-2177	0,3536	0,13%
Časové rozlíšenie	1302	1632	1494	654	-648	0,5023	0,07%
Majetok spolu	765164	767323	932649	933908	168744	1,2205	100,00%

Zdroj: Mestský úrad Trebišov, 2006, vlastné spracovanie

Podiel dlhodobého (neobežného) majetku na celom majetku mesta Trebišov bol za obdobie rokov 2002 až 2005 najväčší. Za sledované obdobie sa dlhodobý majetok zvýšil v roku 2005 oproti roku 2002 o 193.146 tisíc Sk čo predstavuje 28,70% nárast, ktorý bol spôsobený prenosom kompetencií a s tým súvisiaci majetok najmä v oblasti školstva a sociálnych vecí k 31.12.2002. V roku 2005 dlhodobý majetok tvoril z celkového majetku mesta 92,74%, z toho hmotný majetok sa na tom podieľal 87,09% a finančný majetok 5,64%. Podiel nehmotného majetku na celkovom majetku bol 0,01%.

Podiel krátkodobého (obežného) majetku na celom majetku mesta Trebišov za sledované obdobie sa znížil v roku 2005 oproti roku 2002 o 24.402 tisíc Sk čo predstavuje 26,45% pokles. Išlo najmä o vysporiadanie sa s nedobytnými pohľadávkami. K 31.12.2005 krátkodobý majetok sa podieľal na celom majetku mesta 7,26%, z toho pohľadávky 4,65%, finančný majetok 2,32% a zásoby 0,09%.

V tabuľke 12 sa príspevok bližšie zaoberá dlhodobým majetkom hmotným a to konkrétne *nehnutelným majetkom*, ktorý tvoria pozemky, budovy a stavby, a *hnutelným majetkom* celkom.

Štruktúra dlhodobého hmotného majetku mesta Trebišov

Tabuľka 2

Ukazovateľ	2002	2003	2004	2005	Zmena			
					03-02	04-03	05-04	05-02
Nehnutelný	572771	595761	735859	748906	22990	140098	13047	176135
→ Pozemky	287624	292935	293377	292039	5311	442	-1338	4415
→ Budovy a stavby	285147	302826	442482	456867	17679	139656	14385	171720
Hnutelný	65518	49939	64070	64415	-15579	14131	345	-1103
DHM*	638289	645700	799929	813321	7411	154229	13392	175032

Zdroj: Mestský úrad Trebišov, 2006, vlastné spracovanie

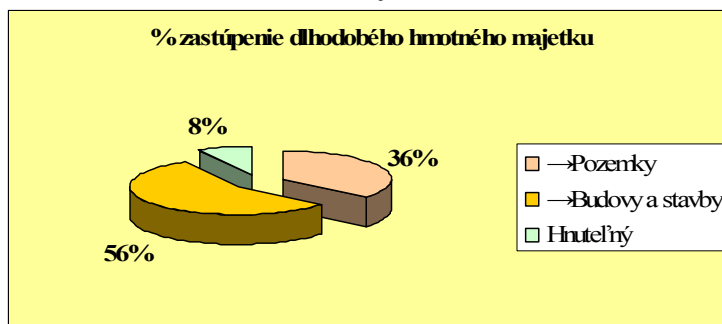
*dlhodobý hmotný majetok

Nehnutelný majetok mesta Trebišov sa za obdobie 2002 až 2005 zrástol o 176.135 tisíc Sk čo predstavuje 30,75% nárast. Majetok budov a stavieb sa v roku 2005 oproti roku 2002 zvýšil o 171.720 tisíc Sk, čo predstavuje nárast o 60,22%, najmä z titulu delimitácie majetku súvisiaceho s prechodom kompetencií zo štátu na mesto. Majetok ktorý tvorili pozemky sa zvýšil

v roku 2005 oproti roku 2002 v absolútnom vyjadrení o 4 414 tisíc Sk, a v relatívnom vyjadrení predstavoval 1,53% nárast.

K 31.12.2005 sa nehnuteľný majetok mesta podieľal na dlhodobom hmotnom majetku 92%, z toho na budovy a stavby pripadlo 56% a pozemky boli zastúpené 36%. Hnuteľný majetok mesta Trebišov tvoril z dlhodobého hmotného majetku 8%.

Štruktúra dlhodobého hmotného majetku mesta Trebišov Graf 1

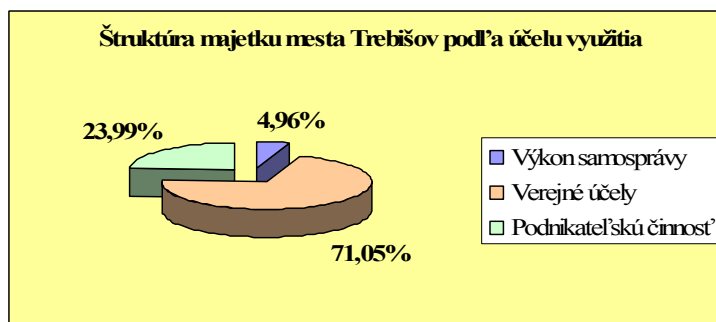
Zdroj: vlastné spracovanie

Hodnotová a vecná štruktúra majetku mesta Trebišov

Mesto Trebišov malo k 31.12.2005 v účtovnej evidencii majetok v hodnote 933.908tisíc Sk z toho hnuteľný v hodnote 64.415 tisíc Sk, nehnuteľný v hodnote 748.906tisíc Sk, finančný v hodnote 52.632 tisíc Sk a nehmotný majetok v hodnote 107 tisíc Sk. Podľa Čl.2 ods.5 uznesenia Mestského zastupiteľstva č. 79/2005 o zásadách hospodárenia a nakladania s majetkom mesta Trebišov, majetok mesto používa na *verejné účely, podnikateľskú činnosť* a na *výkon samosprávy* mesta.

Podľa hodnotovej štruktúry celkového nehnuteľného majetku mesta Trebišov sa na výkon samosprávy používa takmer 5% , na verejný účel 71% a na podnikateľskú činnosť mesto používa takmer 24% z nehnuteľného majetku.

Hodnotová štruktúra nehnuteľného majetku mesta Trebišov podľa účelu využitia Graf 2

Zdroj: vlastné spracovanie

Využitie majetku mesta Trebišov na podnikateľské účely

Podľa VZN č. 79/2005, majetok mesta Trebišov určený na podnikateľskú činnosť slúži ako majetkový základ pre podniky zriadené alebo založené mestom alebo inú formu podnikateľskej

činnosti ako ručenie a nájom. Majetok mesta Trebišov, ktorý slúži na podnikateľské účely tvorí 23,99% z celkového majetku.

Obchodné spoločnosti založené Mestom Trebišov

Mesto Trebišov je zakladateľom dvoch jednoosobových obchodných spoločností Bytový podnik Trebišov, s.r.o. a Práčovňa a čistiareň, s.r.o. Majetková účasť mesta v oboch obchodných spoločnostiach je 100%. Tieto obchodné spoločnosti nezabezpečovali v skúmanom období hospodárskym výsledkom príjem do rozpočtu mesta.

Prenájom

Príjem z prenájmu v roku 2005 predstavoval čiastku 8 321tis.Sk, a podieľal sa na celkových príjmoch mesta Trebišov 2,85%. Trend vývoja príjmu z prenájmu majetku mesta Trebišov bol za sledované obdobie rastúci.

Predaj

Príjem z predaja nehnuteľného majetku v meste Trebišov bol za obdobie 2002 až 2004 takmer rovnaký, a pohyboval sa tesne nad 10 miliónov Sk za rok. V roku 2005 sa príjem z predaja nehnuteľného majetku znížil na 3 482 tis. Sk, a predstavoval podiel z celkovej hodnoty majetku 0,37%. Mesto Trebišov predávalo pozemky určené na výstavbu rodinných domov.

Ručenie

Mesto ručí budovou zimného štadióna s príslušenstvom za úver vo výške 42 mil.Sk. Úver sa použil na reštrukturalizáciu úverového portfólia a to na splatenie úverov, zakúpenie motorového vozidla na vývoz tuhého-komunálneho odpadu, výstavbu Domu smútku, inžinierske siete, obnovu severného námestia v Trebišove a na rekonštrukciu elektrorozvodov.

Mesto Trebišov si v roku 2003 vzalo pôžičku pre svoje tepelné hospodárstvo na. Výška pôžičky bola 1 350 000 Sk pri výške úroku 15%, ktorá je splatná 30.6.2008. Mesto Trebišov za pôžičku ručí prostredníctvom záložného práva ku kogeneračnej jednotke.

Využitie majetku mesta Trebišov na podnikateľské účely

Tabuľka 3

Využitie majetku mesta Trebišov na podnikateľské účely	Hodnota majetku	Príjem z majetku do rozpočtu mesta			
		2002	2003	2004	2005
Obchodné spoločnosti mesta	54377527	0	0	0	0
- Bytový podnik s.r.o	47711288	0	0	0	0
- Práčovňa a čistiareň s.r.o	6666239	0	0	0	0
Prenájom majetku mesta	64739560	6383000	6929000	7197000	8321000
Predaj majetku mesta	3482000	10243000	10350000	10329000	3482000
- Budovy	135000	2752000	269000	3935000	135000
- Pozemky	3347000	7491000	10081000	6394000	3347000
Ručenie	71602907	0	1350000	42000000	0
- Budava zimn. štadion	69102907			42000000	
- Kogeneračná jednotka	2500000		1350000		

Zdroj: vlastné spracovanie

Benchmarkingové majetkové indikátory

Základ pojmu benchmarking tvorí anglické slovo benchmark, ktoré možno preložiť ako štandard, komparatívny bod, či porovnávací ukazovateľ. Posledný uvedený výklad tohto pojmu najlepšie vystihuje podstatu benchmarkingu ako metódy hodnotenia využívania samosprávneho majetku. Benchmarking je metóda učenia sa od druhých s cieľom trvalého zlepšovania sa, a používanie systematických metód na porovnávanie seba s inými pre nachádzanie lepších ciest a spôsobov ako robiť svoju prácu. Na základe vyššie uvedených definícií je možné povedať, že benchmarking predstavuje neustály proces, ktorý vyzdvihuje potrebu integrovať zistené výsledky a poznatky do vlastnej činnosti. Základnou úlohou benchmarkingu v procese hodnotenia využívania majetku na úrovni obcí je zistiť, ako je na tom tá-ktorá obec v porovnaní s ostatnými obcami, predovšetkým pokiaľ ide o konkrétne využívanie majetku. Identifikácia prípadných nedostatkov by mala viesť k snahe zistiť, ako pri využívaní majetku postupujú iné obce, prehodnotiť vlastné postupy a využiť získané informácie k dosiahnutiu zmeny v prospech zefektívnenia a skvalitnenia využívania majetku. Vzhľadom k tomu, že v Slovenskej republike takéto hodnotenia absentujú, sa príspevok zameriava na metódu benchmarkingu ako na metódu hodnotenia efektívneho využívania obecného majetku v podmienkach miestnej samosprávy.

Hodnota benchmarkingových indikátorov mesta Trebišov

Tabuľka 4

Ukazovateľ	Rok			
	2002	2003	2004	2005
Majetková sila mesta	33400	33239	40187	39953
Čista majetkova sila mesta	30423	30081	37294	35845
Čistý príjmový efekt majetku	11	12	11	14
Hrubý príjmový fekt	115	128	111	182
Reprodukčná schopnosť mesta	42	55	20	7
Reprodukčná sila mesta	124	67	34	21

Zdroj: vlastné spracovanie

Premerné hodnoty benchmarkingových indikátorov v Slovenskej republike

Tabuľka 5

Ukazovateľ	Rok			
	2002	2003	2004	2005
Majetková sila mesta	41 027	45 389	49 263	53 468
Čista majetkova sila mesta	39 415	44 258	44 625	44 994
Čistý príjmový efekt majetku	9,9	10,4	10,2	9,9
Hrubý príjmový fekt	150	139	154	171
Reprodukčná schopnosť mesta	16	13	13	12
Reprodukčná sila mesta	76	58	54	51

Zdroj: V. Papcunová, - E. Balážová, Nitra 2006

Majetková sila mesta Trebišov bola za celé sledované obdobie nižšia ako priemerná hodnota majetkovej sily v Slovenskej republike. Hodnota obecného majetku na 1 obyvateľa v meste Trebišov v roku 2005 bola nižšia o 13 515,-Sk oproti priemernej hodnote obecného majetku, ktorá pripadala na 1 obyvateľa v Slovenskej republike. Rozdiel v hodnote majetku bol odrazom dlhodobo nižšej investičnej činnosti mesta Trebišov oproti celoslovenskému priemeru.

Podobný priebeh sprevádzal aj vývoj ukazovateľa *čistej majetkovej sily*, ktorý tiež vyjadruje hodnotu majetku obce na 1 obyvateľa, ale po odpočítaní záväzkov. V roku 2005 bola hodnota obecného majetku bez záväzkov na obyvateľa v meste Trebišove o 9 149,-Sk nižšia ako bola priemerná hodnota obecného majetku bez záväzkov na obyvateľa v Slovenskej republike.

Čistý príjmový efekt vyjadrujúci vplyv majetku na tvorbu príjmov z majetku obce bol za celé sledované obdobie v meste Trebišov vyšší ako priemerná hodnota ukazovateľa v Slovenskej republike. V roku 2005 v prepočte na 1000,-Sk obecného majetku bol príjem z podnikania a využívania majetku mesta Trebišov 14,-Sk a priemerný príjem z podnikania a využívania majetku obcí v Slovenskej republike z každej 1000,-Sk majetku bol 10,-Sk. Z uvedeného porovnania možno konštatovať, že vplyv majetku na tvorbu príjmov bol v meste Trebišov nadpriemerný.

Na schopnosť tvorby vlastných príjmov z využitia majetku poukazuje *hrubý príjmový efekt* majetku. V priebehu sledovaného obdobia 2002 až 2004 bol hrubý príjmový efekt mesta Trebišov nižší ako priemerný hrubý príjmový efekt v Slovenskej republike. V roku 2005 boli vlastné príjmy mesta Trebišov 182,-Sk v prepočte na 1000,-Sk majetku mesta Trebišov, a priemer vlastných príjmov obcí v Slovenskej republike v prepočte na 1000,-Sk bol o 11,-Sk nižší. Tento rozdiel bol spôsobený na jednej strane tým, že mesto Trebišov má vyšší príjem z podnikania a využívania majetku ako bol priemer v Slovenskej Republike a na druhej strane fiškálnou decentralizáciou.

Ďalší ukazovateľ efektívnosti *reprodukčná sila obce*, ktorá vyjadruje vplyv obce na reprodukciu obecného majetku, čiže koľko kapitálových výdavkov vydali obce na rozšírenie majetku. Pri porovnaní reprodukčnej sily v roku 2005 musíme konštatovať, že na reprodukciu majetku Mesto Trebišov nevynakladalo ani 50% priemerných kapitálových výdavkov obcí v Slovenskej republike.

Posledný ukazovateľ je *reprodukčná schopnosť obce*, t.j. schopnosť obce zabezpečiť prostriedky na reprodukciu majetku. Reprodukčná schopnosť Mesta Trebišov bola za obdobie 2002 až 2004 vyššia ako bol priemer reprodukčnej sily obcí v Slovenskej republike. V roku 2005 Mesto Trebišov na reprodukciu majetku v hodnote 1000,-Sk zabezpečilo prostriedky v hodnote 7,-Sk a priemer reprodukčnej sily obcí v Slovenskej republike bol 12,-Sk na 1000,-Sk majetku.

Súhrn

Podnikateľska činnosť miestnej samosprávy je neodmysliteľnou súčasťou jej hospodárenia. Tento význam spočíva v niekoľkých zásadných momentoch. V prvom rade podnikateľská činnosť obce predstavuje nástroj ako vytvárať vhodné ekonomické podmienky pre rozvíjanie podnikateľských aktivít v súkromnom sektore. Prostredníctvom efektívne realizovanej podnikateľskej činnosti obce je možné získať ďalšie dodatočné zdroje na zabezpečenie potrieb pre výkon samosprávy a produkciu miestnych verejných statkov alebo služieb. Finančné zdroje získané z podnikania je možné opätovne použiť pri rozširovaní realizovanej podnikateľskej činnosti alebo pri rozširovaní, rekonštrukcií a modernizácií majetku obce.

Toth (2000) uvádza, že trhový spôsob hospodárenia s obecným majetkom môže byť zvolený len v obmedzených prípadoch, kedy obec uprednostňuje tvorbu zisku, ktorý posilňuje príjmy v rozpočte obcí. Obce skôr preferujú netrhové alebo čiastočne trhové využívanie obecného majetku.

Pokiaľ ide o hodnotenie efektívnosti vo verejnom sektore, je to veľmi zložitá a to v dôsledku toho, že pre obyvateľov sú dôležité statky a služby, ktoré prispejú k skvalitneniu ich života. Reforma verejnej správy zverila samosprávam veľký diel rozhodovania i zodpovednosti. Vytvorila príležitosť na to, aby riadenie verejných vecí bolo bližšie k občanovi a aby občan mal záujem sa na ňom podieľať. Len postupne sa v praxi ukáže, či nové kompetencie a financovanie samospráv prinesie skutočne pre obce a mestá nové možnosti rozvoja a skvalitnenie života občanom.

Kľúčové slová

Samospráva, majetok obce, využitie obecného majetku, príjem z majetku, benchmarking.

Literatúra

1. BELAJOVÁ, A. - BALÁŽOVÁ, E.: Ekonomika a manažment územných samospráv, SPU Nitra, 2004.
2. BELAJOVÁ, E. – PAPCUNOVÁ, V: Obecný majetok a hodnotenie účinnosti jeho využívania, acta regionalia et environmentalica, 1/2005, SPU Nitra, 2005.
3. ČAPKOVÁ, S.: Rozvoj miestnej ekonomiky, Studia o ekonomica 22, Ekonomická fakulta UMB, 2004, ISBN 80 - 8055 - 994 – 5.
4. MIKLOŠ, I. - NIŽŇANSKÝ, V. - ŽÁRSKA, E.: Nový systém financovania samosprávy na Slovensku, Bratislava, 1996, 95 s., ISBN 80-967542-3-8.
5. ŠVANTNEROVÁ, Ľ. – KOŽIAK, R.: Ekonomika miestnej samosprávy, Univerzita Mateja Bela, 2005, ISBN 80 - 8083 - 117 – 3.
6. TOTH,P.2000. Ekonomika měst a obcí. Praha: Vysoká škola ekonomicka, 2000, ISBN 80-7079-693-6.

Adresa autora:

Ing. Ivan Takáč, SPU Nitra

e-mail: ivan.takac@gmail.com

Oponent: prof.Ing. Jozef Hudák, PhD.